

Stockholm 30 juni 2021

Angående upphandling Möbler skola och förskola ref 10514

Adda inköpscentral annonserar upphandling av ramavtal för möbler för skola och förskola.

Upphandlingen omfattar ny tillverkade möbler samt vissa tjänster relaterade till produkterna. Sveriges Arkitekter menar att ritningstjänster inte kan ingå i en upphandling av möbler och att möjligheten att avropa dess utan ersättning till leverantörerna ska tas bort från upphandlingen.

Tjänster kopplade till en varuleverans

Inredningsarkitektjänster torde inte vara underordnat kompletterande tjänster/arbeten utan att betrakta som fristående tjänster som bör upphandlas separat.

Sveriges Arkitekter noterar att vissa av de tjänster som ingår i upphandlingen och benämns enklare ritningstjänster eller detaljerade ritningstjänster de facto är arkitekt- eller inredningsarkitektjänster som inte borde ingå i en möbelleverans.

Vilka tjänster eller övriga arbeten som kan kopplas till ett varukontrakt definieras i LOU 1 kap 1 24 §: *Med varukontrakt avses ett kontrakt som gäller köp, leasing, hyra eller hyrköp av en vara. Ett varukontrakt kan som ett underordnat inslag omfatta kompletterande monterings- och installationsarbeten.*

Inredningsarkitektjänster ingår inte normalt i en möbelleverans och är inte en kompetens som möbelleverantörer har. Detta innebär att en möbelleverantör behöver anlita externa kompetens för dessa tjänster som ska levereras vid förnyad konkurrensutsättning.

Någon möjlighet att i anbudet ta höjd för dessa kostnader är omöjligt eftersom det inte går att förutse när och till vilken omfattning dessa tjänster förväntas levereras.

Enklare ritningstjänster

De enklare ritningstjänster som kan begäras in av avropande myndigheter utan kostnad är inte av försumbart värde.

Ett skissuppdrag/enklare ritningstjänst av det slag som begärs i upphandlingen, kräver inläsning och lösning anpassad till de specifika krav samt rumslig gestaltning. Det krävs alltså kvalificerat arbete för att upprätta efterfrågade underlag av icke ringa värde och en kompetens som en möbelleverantör normalt inte har.

I bilaga 24 definieras tjänsterna som

Planritning/2D-ritning, 3D-ritning samt Rita in nya produkter och befintliga produkter i planritning/ 2D-ritning.

I kommentarer sägs visserligen att dessa ritningstjänster inte avser arkitekttjänster, men i förtydligandet av vad dessa gratistjänster kan bestå av i frågor och svar framgår tydligt att man förväntar sig gratis leverans av arkitekttjänster.

Ni skriver bland annat i svaren till fråga 184 att enklare ritningsförslag kan vara:

Med enklare ritningsförslag avses ritning av en eller flera miljöer så att beställaren får en visuell bild över produkterna i den miljö de är tänkta att placeras i. Ritningen ska vara tillräckligt detaljerad så att den upphandlande myndigheten på ett enkelt och tydligt sätt ska kunna avgöra vad förslaget omfattar. Upphandlande myndighet kommer i sin avropsförfrågan att ange omfattningen av ritningsförslaget, d v s vilken eller vilka miljöer som produkterna ska presenteras i.

I svaret till fråga 182 skriver ni:

Med enklare 2D- och 3D-ritning avses ritning av en eller flera miljöer så att beställaren får en visuell bild över produkterna i den miljö de är tänkta att placeras i. 2D- och 3D-ritningar ska vara tillräckligt detaljerade så att den upphandlande myndigheten på ett enkelt och tydligt sätt ska kunna utvärdera anbudet. Omfattningen av ritningarna blir således beroende av föremålet för avropet. Som exempel kan tänkas att en hel skola ska inredas med 12 i stort sett identiska klassrum, då bör det rimligtvis räcka att ett eller två av klassrummen ritas upp. Om sedan även andra utrymmen i samma skola ska inredas får dessa hanteras på ett liknande sätt.

Att till exempel "rita upp en klassrumsmöblering" kan inte betraktas som en "enkla ritningstjänst", särskilt om den ska vara "tillräckligt detaljerad för att kunna utvärderas". Det är oerhört många faktorer att ta hänsyn till för att skapa ett funktionellt och väl gestaltat klassrum.

En inredningsuppgift av den art som beskrivs inkluderar att analysera brukarens behov och önsningar, väga införesättningar som installationer, befintlig situation, ekonomi med mera. Målsättningen att ge ett stort värde till den framtida miljön när det gäller brukbarhet, hållbarhet över tiden och en sammanhållet gestaltad miljö. Inte minst den sammanlagda utformningen och hur de olika delarna fungerar tillsammans på ett optimalt sätt har en stor betydelse i detta arbete. I regel är det ett stort antal olika produkter som ska fungera tillsammans. Enbart de funktionella kraven handlar till exempel om utrymning och tillgänglighet, modern pedagogik kräver i de flesta fall möjlighet till olika sorters möblering för olika typer av lärandesituationer. Det handlar också om ergonomi och arbetsmiljö, då krav och riktlinjer från Arbetsmiljöverket måste garanteras. Att en lösning utarbetas i flera liknande fall gör inte komplexiteten mindre, lösningen som efterfrågas får då än större

betydelse eftersom en eventuellt minde bra lösning kommer att upprepas i fler fall och kan innebära att en skola får sämre pedagogiska rum som i värsta fall behöver göras om.

Detaljerade ritningsförslag

Någon möjlighet för upphandlande myndighet att av anbudsgivare efterfråga förslag specifika för föremålet för upphandlingen anges inte i LOU, om man inte använder sig av en projekttävling.

Detta kan även strida mot en av de grundläggande principerna för offentlig upphandling, dvs proportionalitetsprincipen. Denna princip innebär att kraven i upphandlingen ska vara rimliga i förhållande till det som upphandlas och lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet med upphandlingen. Den upphandlande myndigheten bör välja de krav som är minst belastande för anbudsgivarna.

I upphandlingsunderlaget stipuleras att det finns möjligheten att från anbudsgivarna begära in detaljerade ritningsförslag på hur de ämnar utföra uppdraget vid en förnyad konkurrensutsättning. De detaljerade skisserna ska utvärderas i den förnyade konkurrensutsättningen och endast den leverantör som tilldelas leveransen av möbler har möjlighet att ta betalt för dessa detaljerade ritningar. Detta framgår bland annat av svar till fråga 332 och 285 där ni skriver att

Detaljerade ritningsförslag ingår om upphandlande myndighet angett detta i sin offertförfrågan. Detaljerade ritningsförslag får endast debiteras av vinnande leverantör efter genomförd förnyad konkurrensutsättning. Detaljerade ritningsförslag ska utvärderas i de förnyade konkurrensutsättningarna.

När det gäller enklare ritningsförslag anges vissa begränsningar i upphandlingsunderlaget men när det gäller detaljerade ritningsförslag framgår inga begränsningar alls. Detta kan innebära att avropande myndigheter begär ett mer fullständigt gestaltungsförslag i den förnyade konkurrensutsättningen vilket skulle kunna innebära utöver en möblering (som måste ta hänsyn till alla förutsättningar och krav enligt ovan beskrivet enklare ritningsförslag) även exempelvis gestaltning av en hel skolmiljö, färgsättning, belysning, förslag på fast inredning och ytskikt, förslag på kompletterande möbler som inte ingår i ramavtalet samt hänsyn till konstruktion och installationer osv. Normalt kräver ett sådant arbete även dialog med brukare och uppdragsgivare för att man ska kunna åstadkomma behovsanpassade funktionella miljöer för lärare och elever.

Detta kan definitivt inte betraktas som en del av en möbelleverans utan kräver inredningsarkitektkompetens. Kostnaden för dessa förslag kommer inte att vara ringa för möbelleverantörerna som inte kan kompenseras genom generella påslag på de möbler som ingår i upphandlingen. För att göra en jämförelse skulle förslag till en projekttävling med begränsat antal tävlande aldrig kompenseras med ett arvode understigande 100.000:-. Anbudsgivarna till ramavtalet kan omöjligen göra en uppskattning av antalet eller

omfattningen av förnyade konkurrensutsättningar inkluderande detaljerade ritningsförslag som kommer att avropas inom detta ramavtal. Detta omöjliggör för anbudsgivarna att lämna affärsmässiga anbud.

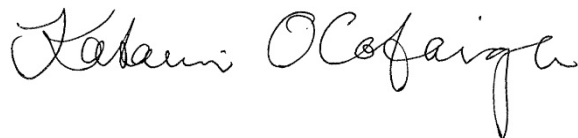
Det framgår även av svar på fråga 182 att en utvärdering av anbuderna innehållande gestaltungsförslag kommer att göras. Ett vedertaget sätt att utvärdera gestaltungsförslag finns inom ramen för en projekttävling, där utvärderingen måste göras av en kompetent jury. I upphandlingsunderlaget finns ingen anvisning om hur utvärderingen ska göras vid förnyad konkurrensutsättning eller vilka kriterier som kommer att användas eller hur kriterier som för bedömning av detaljerade ritningsförslag/gestaltungsförslag kommer att ställas i relation till övriga utvärderingskriterier vid den förnyade konkurrensutsättningen. En sådan utvärdering torde vara svår att göra på ett transparent och likabehandlande sätt vilket skapar risk för att leverantörerna inte kommer att ha förtroende för och acceptera resultatet av en sådan utvärdering.

Möbelleverantörer har inte heller de konsultansvarsförsäkringar om en inredningsarkitekt har, vilket ytterligare talar för att en upphandling av möbler bör skiljas från upphandling av inredningsarkitektjänster.

Vi menar att kravet eller möjligheten att begära in ritningsförslag av enklare och mer detaljerad karaktär vid förnyad konkurrensutsättning helt ska tas bort från upphandlingen av ovan anförda skäl då det torde bryta mot grundläggande principer i LOU. Dessutom säkerställer inte denna upphandling en god och väl gestaltad arbetsmiljö för lärare och elever.

Emotser svar.

Med vänliga hälsningar,

Katarina O Cofaigh
katarina.ocofaigh@arkitekt.se

Senior rådgivare, Upphandlingsstrateg